

LIBERTATEA

Abonamentul: { „Libertatea” (4 pag.) 120 Lei pe an.
„Foala Interes.” (4 pag.) 80 Lei pe an.
Cel-ce le abonează pe amândouă, le primește cu 170 Lei pe an și capătă și „Plugarul Luminat”, fără alt adaus la plată.

Foaie pentru popor.
Apare JOIA
Director: Ioan Moța.

Pentru străinătate: 400 Lei pe an, trimiși în banii țării aceleia în preț de 400 Lei, sau prin cec de bancă.
Redacția și Administrația: Orăștie (jud. Hunedoara).

1877-1927.

Ce eram? — Ce am ajuns? — Cu ce nădejdi putem privi în viitor?

La 1877 România (stând din Moldova și Muntenia) în chemată de Ruși să-l dea ajutor în războiul cu Turcii, — căci molcăii soldați ruși începuse a mânca la bătaia dela Turci, încât puțin mai trebuia ca să fie azvârliți toți în Dunăre, cu trafașii lor comandanți cu tot.

Și a plecat și România la războiu, — pentru a scutura pe veci de pe gâtul său jugul stăpânirii turcești, care o talbura și împedea în dezvoltarea ei, de sute de ani.

Domnitorul Carol, pe atunci numai Principe, Voievod, se sili să ducă cât mai multă armată, — dar nu putu duce decât 40.000 de oameni, căci toată armata țării era de 56.000, și din astea 16 mil le-a lăsat în țară pentru buna pază. Cu acele 40.000 însă, săvârși marile fapte de vitejie, cari duseră banul nume al Dorobanșului român în toată lumea, și-l aduseră țării ne-atărnarea deplină!

Și, cum e și azi, când țara pleacă la războiu, guvernul cere ce-tățenilor săi un „împrumut de războiu”, — așa și guvernul lui Vodă Carol ceru țării un împrumut de războiu de 40 milioane Lei.

Și — nu putu găsi atâta bani în toată țara, ci numai 26 milioane!

Atâta erau toate puterile țării pe acele vremuri.

Puterile materiale mici, vaza țării mică și ea.

Și de-l erau puterile materiale așa de mici, nici vaza țării nu era prea mare... Când Rușii au hotărât să plece cu războiu asupra Turcilor, pentru „liberarea” (slobozirea) creștinilor din josul Dunării de sub stăpânirea storcătoare și umiltoare a păgânilor, au hotărât, așa cu dela sine putere, că — armatele rusești vor trece prin România; aci își vor așeza magaziiile de hrane și de toate, — fără a întreba pe Români nimic, de le place ori nu acest lucru.

Domnul Carol, cu guvernul său de atunci (în cap cu Ioan C. Brătianu bătrânul) a hotărât, cu chiar tinăru Prințipe, Vodă Carol, și cu întâiul Ministru al Țării, să meargă la guvernul rusesc să-l spună, că de vrea să treacă prin Țara Românească, trebuie să închee o învolală înainte cu România...

Plin de trufie, guvernul rusesc a răspuns:

— Dar o Românie nici nu este!

Noi cunoaștem pe aci numai tot o Turcie... Avem să trecem ca prin o provincie (parte de țară) turcească.

Solul Românului a răspuns: Dar asta nu se va putea. Noi nu suntem o Turcie, ea are numai o umbră de putere asupra țării noastre și și aceea o socotim lăpădată dela noi; suntem țară ce-și grijește singură de soarta sa. N'am putea lăsa să treceți pe la noi, fără o înțelegere înainte. Am fi siliți a ne împotrivi!

— Vă veți împotrivi? zise semet înaltul sfetnic al Țării către Ministrul român. Dar vă vom zdrobi!

Ei vorbea cu despreț despre mica țărișoară care își ridică, prin solii săi, fruntea în fața uriașei vecine. Atunci solul român dăte un răspuns foarte înțelept, zicând:

— Nu putem noi crede, că armatele Maestății Sale Țării, cari merg să libereze pe creștinii din împărăția păgână Turcia, în calea lor, să zdrobească pe cel dintâi creștinul ce-l vor întâlni!

Și vorba asta, care a mișcat pe Țar când a auzit de ea, — a fost hotărâtoare: Peste puțin timp Rusia încheie o învolală în scris, ca dela Stat la Stat, cu România... Era o prețioasă biruință diplomatică.

Ca soață de luptă de, ca slujnică — nu!

Trecând armatele rusești prin țară, România ar fi dorit să lece și ea parte la războiu, și și a imblat ajutorul său Rușilor. Dar aceștia spuneau, plini de îngâmfare deșartă: Nu avem nevoie (trebuință) de ajutorul vostru. Vă primim însă ca armată de ajutor, să ne păziți prinso-nerii, să grijiți pe răniți, să fiți că-râșii noștri în doazul frontului!

Domnul Carol și guvernul său n'au primit așa un rol. Au stat în așteptare. Dar n'au avut de așteptat mult, că Turcii, aproape dela cele dintâi ciocniri cu Rușii, îl bă-teau pe aceștia de le zburau fulgii!

Când primejdia de a fi aruncați de Turci în Dunăre, era foarte apropiată și hoardele rusești fugeau speriate, — Rușii cer ajutorul Românilor la luptă! Domnul Carol acum nu se pripea el, ci merse la Marele Duce, fratele Țării, care comanda armatele rusești, să vadă ce și cum? Cu ce înțe-

les, în ce fel și formă, să între armata română în focul luptei?

Și trufia rusească iar vorbi prin graiul generalilor săi:

— Intră aci, în șirele noastre și luptă unde o punem noi.

— Na, răspunse Prințipele Carol. Armata mea eu mi-o cunosc, eu trebuie s'o conduc și lupta ei s'o comand. Voia s'o țin sub ochii mei.

Generalilor ruși nu le plăcea aceea neatărnare a armatei românești, și ei răspunseră cu gând viclean:

— Dar cum o să stai Alteța Ta, un Prințipe Domnitor, sub comanda noastră, a Generalilor armatei rusești? — Dar Prințipele Carol le dăte răspunsul isteț și mândru:

— Asta, e adevărat, nu se poate. Dar dacă nu se poate ca Eu, Prințipe Domnitor, să stau sub comanda unor generali ruși, se poate prea bine, ca Generalii ruși să stea sub Comanda Mea!

Și au mușcat Generalii ruși buzele, dar fiindcă de pe câmpul de luptă veștile veneau tot mai rele, vuetul prăvălirii rusești și chiotetele, de bucurie ale Turcilor biruitori, se apropiau tot mai tare, și trufașii Generali ruși trebuia ca mâne să-și adune catrafusele și s'o la la sănătoasa, — se supuseră frumusei. Tinerul Domnitor Român primi Comanda peste toate oștile rusești și românești, și armata română trecu Dunărea și-și puse peptul stavilar năvalei păgâne! Rușii mai prinseră și ei curaj. Și se auzi de foarte grelele și sângeroasele lupte date de Români la Calafat, la Oponez, la Grivița, sfârșite tot cu înfringerea păgânilor, și în curând vezi lovitură cer hotărâtoare, Plevna!, unde Osman Pașa se dăte prins, cu 200 de ofițeri, 77 tanuri și 40.000 de oameni.

Asta fu hotărâtor pentru soarta războiului, — și pentru izbăvirea României.

După căderea Plevnei, Rușii, înviorați începură gonirea Turcilor spre Adrianopol, spre inima Turciei, iar Români spre Dunăre, strimtorându-i, de se adunară vre-o 20 de mil în cetatea Vidinului, unde Români îl impresurară și-l băteau cu nădejde, și-l prindeau pe toți, dar veni veste că s'a încheiat în-cetarea luptelor, că Turcia cere pace.

Picurii amari.

România își împlinise cu cinste și bravură rolul, chemarea, ei în războiu. Se putea aștepta acum la o dreaptă răsplată. Dar, vorba Românilui, să nu mănca cireșe dintr'un blid cu domni mari, — că-ți rămân cele amare... Așa și mica Românie, când mănca cireșe din blid cu marii domni Ruși (ba și când mănca cu ceștiala! domni mari din războiul din urmă!..)

Rușii, trecuți peste hopul cel greu, peste Plevna, după care se putură repizi iară asupra Turcilor, gonindu-i spre Țarigrad, — după încheierea păcii, începură a fi de nou trafași cu soții lor de arme, Români!.. Marele Sfetnic al Țării le dăte de știre, că le la napol cele 3 județe din Basarabia de jos (pe care România le primise napol la 1859). Sfătnește însă România să se involască cu bine la asta că n'ar vrea să meargă certăși, la Congresul de pace dela Berlin, și-l dă, pentru bună pace, în schimb mare hotar peste Dunăre, în Dobrogea: întregul cap de țară dintre Ruștic - Șumla - Varna, cu fărmaș de mare dela Gurile Dunării până la Varna, și acest oraș cu port (stație de corăbii) la mare. (Îi dădea cam de 2 ori mai mult decât îi lua).

Dar Guvernul român nu voia să primească „schimbul”, ci ținea la capul de Basarabia, ca fiind trup din trupul țării!

Atunci l'a spus: Dacă n'o dați de voce bună, tot vi-o luăm, și vă dăm peste Dunăre numai atâta cât vă luăm, — nu cât avem azi de gând să vă dăm!..

Și guvernul dela București tot n'a vrut să primească. A răspuns: „Nu dăm sânge, pe — pământ”. (Basarabia e sângele nostru, celalalt e pământ străin).

Atunci trufașul Mare sfetnic al Țării, a trimis vorbă la București că: „Vă vom sili! Nu ne retragem trupele din țară până nu vă învoiți, și dacă armata voastră s'ar împotrivi, — o desarmăm! (Îi luăm armele din mâini!)”

Acest cuvânt greu, a durat pe Domnitorul român și pe sfetnicii săi foarte. Și iarăși a dat Domnul Carol un răspuns prea frumos Rușilor: l'a răspuns prin luminatul său om de încredere Mihai Cogălniceanu:

— Nu credem că Maestatea Sa Impăratul Rușilor, va face acest lucru cu oastea română, care s'a luptat și a biruit pe câmpul de luptă sub ochii Maestății Sale. Dacă te-

tuși o va face, să aștepte, că armata română va putea fi zdrobită de oștile M. Sale, dar — *nu desarmată!* (Adecă va muri, dar arma din mână nu se va lăsa să i-o iee cineva!)

Răspunsul a atins așa de mult pe Țar, că a silit pe Marele său sfetnic să ceară lertare la București pentru acea vorbă.

Lertare și neiertare.

Și a cerut lertare pentru vorba trufașă, dar n'a lertat și — Basarabia: Pe aceasta a luat-o napoli, și a dat României, în schimb, tot pe-atâta peste Dunăre, — Dobrogea, plină de Tătari, Turci și Bulgari, — dar nu până la Rușciuc, Șumla, Varna, ci abia pe jumătate...

Dacă România primea atunci imbleământul rusesc, azi Rușciuc, Șumla, Varna, ar fi orașe și țară Românească, cum e Dobrogea cu Constanța de azi, — căci pe atunci Bulgaria nu avea flintă, abia prin acest război i s'a dat viață... Și de atunci până azi așa a bulgarizat acele ținuturi, încât nu le mai cunoaștri!

Și a primit România, de silă „schimbul”, plângându-și înstrăinarea de nou a județelor din Basarabia, — dar a spus, că lucrul acesta nu e cu voia ei, ea nu se lapadă de Basarabia, pământ străvechi românesc!

Înălțare repede.

— De aici încolo România pornește pe calea unui avânt repede. Țările vecine stau cu ea de vorbă ca cu un stat neatârnat, stăpân pe soarta sa. Ii cresc orașele și satelii, și prind putere tot mai bună față de starea foarte nevoiașă în care se aflau până atunci. Stropirea pământului cu sângele scump al fiilor țării, vărsat în războiul de neatârnat, — a fost ploaia mănoasă pe urma căreia a început a crește și a înflori totul în țară!

Coarnele diavolului

se ridică și ele...

Nimenea n'a auzit în acest război de vre-o faptă bună, de vre-o mișcare în folosul țării, din partea Jidanilor din România, — nici nu se vorbea de ei; — totuși la Sfatul de pace din Berlin, mutrele Jidanilor ajunși a se vîri până sus în alte țări, — se iviră și se puseră în mișcare. Și, înțeleși cu diplomații altor țări, făcură ca Sfatul de Pace să poruncească prin chiar Contractul de Pace, ca România să a deo drepturi politice și Jidanilor, — de vreme ce legile românești de pîn'atunci, dădeau drepturi politice numai Românilor și creștinilor peste tot, nu și ne creștinilor.

Românii și au vărsat sângele lor scump pentru neatârnatul lor, și când colo s'fatu de pace face cinste de drepturi nevrednicite, nemuncite, și pentru cari nu s'a făcut nici o jertfă, — Jidanilor...

Atunci au fost marile debateri în Sfatul Țării Românești, în cari s'au rōstit strălucitele vorbiri patriotice ale lui Vasile Conta, alui

Vasile Alexandri și a altor Români înflăcărați, — ca protest împotriva acestei nedreptăți!

1877-1916.

Cum s'a desvoltat România după războiul care i'a dat neatârnatul, se poate vedea și numai din următoarea asemănare:

La 1877 ea abia a putut arunca pe câmpul de luptă 40.000 de soldați. La 1916, când intră în alt război mare, pentru lărgirea hotarelor țării, ea aruncă în foc 400 de mii, ba chiar 500.000 de soldați!

La 1877 Domnul Carol a cerut țării un împrumut de război de 40 milioane Lei, și n'a putut scoate din toată țara decât 26 milioane...

La 1916, când Regele Ferdinand și guvernul său, cer aceleiași țări 40 milioane, țara le a vărsat în 10 zile, și ar mai fi dat pe atâta, dar guvernul, crezând că nu i trebuie mai mult, a închis școlile, n'a mai primit imblemintele ce i se făceau!

Ce uriașă deosebire!

Viltorul ne suride — și mai mărit!

Iaca pentru ce, în anul de față împlinindu-se jumătate de veac dela războiul neatârnat, — țara a slăvit această dată prin sărbări în biserică și școale, — căci vrednic de pomenire cu închinare este acel an, care a fost izvorul de putere mare pentru înălțarea țării, — și el e izvorul și al norocului uriaș ce avurăm acum, de a ne măli țara, pe cât o vedem astăzi!

Fie pomenite cu laudă numele tuturor celor ce au conlucrat la marile fapte ale lui 1877, cu Domnul lor Carol I. în frunte! Ne închinăm înaintea înțelepciunii lor, a curajului lor și a ținutelor lor măndre, — care ne rămâne o viață pildă nouă tuturor, din neam în neam!

Din alte țări.

Rusia bolșevică

face pregătiri mari de înarmare. În fiecare an cheltuește pentru armată 500 milioane ruble aur! Nici când nu s'a cheltuit atâta amar de bani pentru armată în Rusia, ca de când sunt la putere bolșevicii. Tocmai ei, cari au venit la putere de gradând ofțerimea.

Doi copaci, — de fiecare Neamț.

— Nu pentru încălzit, ci pentru cetit!

În Germania se tipăresc în fiecare zi 9 milioane numere de gazetă. Greutatea lor e de 200 mii kgr. Pentru fabricarea acestei hârtii se întrebunțează în fiecare zi zece de mii de kilograme de lemn. Pe an le trebuie o pădure de 500 kilometri pătrați. S'a făcut socoteala, că de fiecare neamț se vin pe an doi copaci pentru fabricarea hârtiei de gazetă ce citește el.

În țara noastră, se tipăresc cu totul 230 feluri de gazetă, dintre cari jumătate nu-a românești. Gazete cari ies în fiecare zi, noi a-vem 26, străinii 34. Deși străinii la număr sunt mai puțin ca noi, totuși, au mai multe gazetă, fiindcă la ei deprinderea de a ceti e foarte mare, iar la noi nu e încă desvoltată în de-ajuns.

Impărțiri noul de pământ se vor face în Ardeal.

Guvernul a hotărât să urmeze cu „exproprierea” (impărțirea moșilor mari) în Ardeal, — unde mai are astfel de moși rămase pîn'acum nepărțite.

Noua împărțire are să se facă în județele Alba, Cluj, Hunedoarel, Odorhei, Satmare, Murăș și Turda, în cari județe se găsesc moșii de ale Băncii „Altriate” ungurești, moșii cari au fost ținute în seamă în acest scop, dar încă neimpărțite.

Acum Ministerul de Agricultură a dat de știre președinților Comisliilor județene de expropriere, din numitele județe, că urmează a împărți și aceste moșii.

Ele n'au fost împărțite pîn'acum fiindcă numita Bancă pornise proces pentru răscumpărare. Acum judecata fiind dată, — acele moșii cad sub expropriere (răscumpărare) ca și celelalte moșii ce s'au împărțit.

SCRISORI

„Ateneu Popular la Cugir.

La 10 April a. c. s'a ținut în comuna Cugir inaugurarea „Ateneului Popular” în chip sărbătoresc. Pe la orele 3 d. p. curtea vechi fabricii de fier, era plină de țărani și muncitori, fiind față de familiile intelectualilor (cărțarilor) așteptând deschiderea ședinței de inaugurare (de începerea lucrării).

La orele 3 și jum. a sosit comitetul provizor în frunte cu dnii: Director general *Lucescu*, sub-dir. gl. *Ing. Cloc*, *Ing. A. Berian*, Părintele *I. Damian*, *Valer Herlea*, *Ing. Gane*, *Mitache*, *C. Bratu* și inv. dir. *Enăchescu* secretar adhoc. Dl *Ing. Aug. Berian* a deschis adunarea arătând prin o vorbire bine smițită, scopul și mijloacele prin care „Ateneul Popular” crede să se pună în slujba culturii și a înaintării economice a locuitorilor din Cugir și împrejurime. Arată și starea muncitorilor minoritari (de neamuri străine) cari sub scutul statului Român se pot desvolta liber și nesupărați, numai cunoscând autoritatea și stăpânirea românească. Sfirtește cu urale pentru M. S. Regele, M. S. Regina și pentru conducătorii țării, apoi pentru Gl *Lucescu* și *Ing. Cloc*, conducătorii marilor întreprinderi ce se pregătesc la Cugir. Rogă apoi pe Dl președinte de onoare Gl *Lucescu* să iee conducerea mai departe a ședinței. Președintele dă cuvântul dlui *Ing. Cloc*, care arată însemnătatea acestui „Ateneu” la Cugir. Dsa face o privire asupra stărilor de viață dela Cugir, arătând că nu e nici o câmpănă dreaptă între înținderea pământului de muncă din Cugir și între folosul ce i poate el da, ajungând la încheerea firească, că viitorul Cugirului este în industrie. Indeamnă dară pe locuitori, să îmbrățoseze comerțul, negoțul și industria, cari astăzi se găsesc în mânele străinilor.

Urmează citirea statutelor de cătră dl inv. dir. *Enăchescu*. Statutele au fost întărite de adunare întocmai. Părintele *I. Damian* cetește cu frumoasă dicțiune și declarațiune un „Prolog” de V. Militaru întocmit (dres) pentru această sărbare de Dl *Ing. Aug. Berian*. După fiecare punct din prog-

ram, coral „Lira” al Fabricii, a cântat feiurite cântări, ascultate de public cu multă plăcere.

Urmează apoi alegerea membrilor de onoare: Dl General *Mărdărescu*, General *Lucescu*, *Inginer Cloc*. Iar Consiliul de administrație al Ateneului s'a constituit după cum urmează:

Președinte activ Dl *Ing. Aug. Berian*, vicepreședinte *Păr. I. Damian* și *R. Crișan*, secretar Dl inv. dir. *Gh. Enăchescu*, casier Dl *Valer Herlea*, bibliotecar intendent Dl *Ing. Gane*, raportor cultural Dl *Ing. I. Nitescu*, raportor economic Dl *V. Mitache*, iar dnii *C. Bratu*, *Iullu Cseszkó y*, *Gh. Berian*, *I. Băluș* și *Ion Lupușu*, precum și Dna *Ing. Gane* și Dna *V. Herlea*, pentru asistența Socială, ca membri.

Nădăjdum să-l vedem Ateneul la lucru, spre luminarea și înaintarea poporului nostru.

Vestitor.

„Stai în casă frumoasă!

Plătește dare mare de casă!

O minune a zilelor noastre e și aceasta.

Guvernul ne mai știind pe ce să scoasă dări mari, a făcut legea de dări asupra caselor, punând pe ele dări însemvate, pe alocurea așa de grele, încât tu, stăpânul casei, stând în casa ta, e ca și cum ai sta în casa Statului și i plătești lui chirle pentru ea!

Dacă casa e slăbuță, veche, te pune la dare mai puțină, dar dacă casa îți e frumoasă, ținută curat și arătătoare, — te pune la bir ca o chirle de mare, — bîgsama ca pe-deapă că de ce o ții în frumoasă rânduială.

În legătură cu strigător de nedreptele măsurări de dare de care vorbim în „Plugarul Luminat” adaus la acest număr, vom arăta și alt fel scrintit de judecată a Comisliilor de impunere și vom dovedi o tot cu unele fapte alevea, de aici din Oraștie.

Un cetățean român, care și-a făcut înainte de război o casă destul de bună pentru un oraș mic ca al nostru, e pus la dare mult peste lege după casa sa, aflată încă în bunăstare.

Comisia își numără odăile (camerele), vede că s'ținute în curățenie, și îndată își zice (fără a întreba pe stăpân): Aici e bunăstare, e „bogăție”, arde-i cu o dare de 3-4 ori cât cere legea! — Și nu întreabă pe nimenia, nici nu cercetează, că oare stăpânul acelei case curățite, mai are el venitele frumoase pe cari le avea pe când și a zidit casa, ori ba? Nu încapă în mintea înțeleptei Comisii, că în casa cutare frumoasă, chiar palat de ar fi, azi poate să locuiască un om sărac, care abia o duce de azi pe mâne, și că a i lovi cu dare cât mai mare pentru că stă în acea casă, e o crimă, e împingerea lui în ruină! Acea casă e rodul unor vremuri bune, când avea venite, încât și-a putut zidi casa, — dar dacă azi acele venite nu mai sunt, — cu ce drept îi strângi tu, onorată Comisie, de gât, să ti dea o dare pe care n'are de unde o face? Să și vîndă și casa de pe el, ca să ți o dea ție în dare? Atunci îl al împlinit rostul de Comisie, că al nimicit un cetățean, ca să „fericești” statul, să aibă strânicii lui gospodari de unde zvâră miliardele pe lucrari de nimic?!

Și din potrivă: în casa cea sărăcăcioasă, stă un cămătar cu suflet de diavol, care la 60 - 70 80

la sută de pe nefericiții ce-l cad în gheară, implinși de greu! vieții de azi. Pe acela n' ai pus dare mare, căci casa lui e „săracă” și murdară, — deși în lada lui zac grele purgile cu aur, încât ar putea plăti de o sută de ori cât cel din casa cea frumoasă!

Dacă erai Comisie de impunere ce îți luai pe suflet lucrul ce-l faci, îți luai și ți-ai desprins starea unuia și starea altuia, și îl puneai pe fiecare la așa dare, cât e puțința lui de plată. Căci omul din ce să-ți plătească dările, dacă nu din venitele sale?

— Alta. O doamnă văduvă din Orăștie, are în case o pereche de căsătorii chiriși și ține mai mult ca să nu stea singură în casă, că i-ar fi urt. Arată la Comisie *contractul de chirie*. Comisia zice:

Dar de ce le lei așa puțin bir? Ar trebui să le lei atâta și atâta! Noi după asta îți panem darea nu după ce le lei prin contract! — Și îl luai toată chiria în darea de casă!

Ați mai auzit minuni de acestea? Nici să fi îndurat cu cel ce n' are casă, dându-i locuință după modru, nu e iertat! Comisia „chibzuește” cât ar trebui să-l lei, și te pune la dare nu după venitul tău adevărat, ci după cel din închipuirea ei!

Domnii din Comisia de Apel, află că e drept așa ceva?

Dar statul din ce să se susțină?

Cel cari strâng teascul dărilor, dacă te plângi lor de punerea de dări prea mari, te întreabă:

— Dar statul din ce să se susțină?

— Din ce? Din dări după lege. Impotriva acelor nu mult mai ai de zis, că le au chibzuit un întreg Stat al Țării, și tot nu le face așa rele și volnice, ca cutare Comisie de impunere.

Dar încoco țaca din ce să se susțină statul:

1. Să fie și el cruțător, nu risipitor cu amândouă mâinile, când vede că cetățenii săi sunt fripți de lipsă.

2. Să pună dări cât e de lipsă pentru coperirea bugetului, — dar nu ca acum, că pune dări care să-i dea cu 5-6-8 miliarde mai mult decât cere bugetul! Așa arată pricepții Ministerelor, că cu atâta se vor scoate dări mai mari decât se cer prin buget.

Acum te arde să storci așa pe cetățeni, când îi vezi că zbură toți, de jos până sus, de lipsa de bani?

Statul se poate susține și din dări cinstit puse, nu volnice, nu de jaf!

Praznice culturale la Orăștie.

— Concerte, 10 Maiu, Teatru. —

Plin de nobilă simțire națională și creștină, a fost Concertul dat Duminică seara de Corul m'xt condus de dl Prof. de muzică Pr aștia, dela Liceul din loc.

Partea I. stând din 4 puncte de cântări religioase, începând cu „Tatăl Nostru”, a plăcut mult sufletelor iubitoare de înălțare spre Domnul.

Partea II. Cântări populare foarte drăguțe și vioale, au fost gustate cu plăcere de toată lumea.

A început apoi partea de inchi-

nare pomenirii lui Avram Iancu, cu vorbirea dlui profesor Rodeanu, care a scos la iveală, ca băgare de samă nouă, că dacă Avram Iancu a trecut în sufletul mulțimii așa de tare, încât e închinat și cântat ca un sfânt, — e și pentru sfârșitul dureros, mișcător, zguditor chiar, în care s' a perdat viața acestui suflet de erou.

A urmat Poemul „Regele Munților”, stând din 5 cântece vechi de pe vremea Iancului, — vechi și totuși atât de iubite și mișcătoare și azi, prin melancolia, durerea adâncă și simplită ce se reține din ele. „Colo 'n munții Tebel...”, „Armele Iancului”, „Murgul lui”; „Iancu la Turda”, sunt care de care mai mișcătoare și trezind în sufletele înțeleghătoare toată zguduitoarea tragedie (poveste tristă) a vieții unui sfânt! Numai cine nu are simț pentru suferințele poporului românesc din Ardeal, rămâne nemîșcat la cântarea mult grăitoarelor versuri:

Pe dealul Feleacului
Merg carăle Iancului,
Nu merg cum merg carăle,
Strălucesc ca soarele!..
*Un car merge împedecat,
Iancu merge supărat
Pentru un hoț de împărat!...*

Care inimă românească nu se zgudule văzând pe Iancu supărat, pentru marea desamăgire ce a avut-o, că și-a pus credința și a vărsat atâta sânge scump de Moși, pentru un împărat, care nu și-a ținut cuvântul și a părăsit pe poporul ce s' a jertfit pentru el..

Sau cine năe adânc mișcat de înțelesul jalnic ce se desprinde din răspunsul Murgului, dat la întrebarea, că unde e stăpânul lui:

Stăpână, dragă stăpână,
Nu l' am văst de-o săptămână,
Că prin codru rătăcește,
Numai din fluter doinește
Și de mine nu 'ngrijeste!...

Toate au fost pregătite minunat și cântate admirabil de corul dlui Pr aștia, suflet cald de fiu al Munților lui Iancu, a cărui icoană o poartă viu în inimă și ni-o arată și o trezește mereu și în inimile noastre.

— De 10 Maiu vrednicile noastre Școli au organizat, la ora 11-1 o sărbare școlară cu declamațiuni, cântări, joc național și orchestră, — foarte bine alese și predate. Dl Pr aștia a întrețesut și aci dulosul „Poem” alui Iancu, — împreunând astfel în chip isteț și cuminte, oglindirea sufletului celui mai curat ardelenesc, cu sufletul larg și mare al sărbării întregii țări, dată la împlinirea alor 50 de ani dela Războiul de neam. Producția ne-a arătat iacș, ce lucru scump și ce prețios focar de cultură și de educație națională avem în Școlile noastre noi de după războiu, în acest oraș. Ele priad ori-ce prilej pentru a-se arăta, prin cel mai bun elev al lor, ca declamatori, ca vorbitori, ca cor sau muzică, — că și înțeleg bine frumosul rost ce-l au în mijlocul nostru.

— In 10 Maiu seara și azi in 11 Maiu, Teatrul Național dela Cluj, a jucat cele două plese anunțate

în numărul nostru trecut, spre de-săvârșita mulțumire a publicului privitor, care a aplaudat cu mare însuflețire pe aleșii artiști: foarte serioase în fond, și cu suflu sănătos în tâlcul lor.

Să-l primească Românii cu brațe deschise peste tot locul, — să se bucure dacă-l pot avea pe o scară două în mijlocul lor, căci senină desfătare sufletească le duc.

Conferința

despre „Războiul neamului” ținută în orașul nostru Duminică trecută, de dl Prof. Paleologu, a fost ascultată cu multă plăcere, și multora le-a spus lucruri pe cari poate nu avuseră prilej a le cunoaște.

Noul pentru toți au fost mai ales două puncte în conferință: Scoaterea la iveală a Războaielor Dreptății dumnezeiești și a Istoriei, pentru faptele nedrepte ale celor prea încrezuți, singuratici sau popoare:

1. Când Rușii se întorceau spre casă din Războiul cu Turcii (1878) au amenințat armata mică română că o „desarmeză” de se împotrivesc la aceea, ca să ni-se iee de nou partea din Basarabia ce o aveam.

Vodă Carol le-a răspuns: O veți putea, poate, nimici, dar nu „dezarma”!

Și peste 40 și ceva de ani, ne fu dat nouă să-i desarmăm pe ei.. Era ceva de-adeptul rușinos pentru o armată, mare și făloasă ca cea rusească, cum o desarmau în Moldova trupele românești, dându-i apoi drumul spre pustirile Rusiei, ca unei hoarde de animale!..

2. Ni se spunea la 1879 chiar de Bismark: Primii „schimbul”: dați cele 3 județe, că vi să dă mult și bun peste Dunăre la mare.

Conducătorii țării n' au primit... Dacă primeam și ne lăpădam de bandă voe de Basarabia, — cu ce drept o mai ceream acum napol dela Rusia, ca fiind după dreptate a noastră?

Și aci Istoria s' a răzbanat și ne-a dat nouă dreptate.

Scoțând la iveală lucruri așa adevărate, conferința a plăcut mult, conferențiarul a fost viu aplaudat și felicitat.

NOUȚĂȚI

Trenurile erau în vremuri bune izvor de câștig pentru stat. Azi ele au ajuns a fi o sarcină și o pierdere: In cele dintâi 3 luni ale anului de față statul a avut cu 340 milioane mai multe cheltuieli, decât venite cu trenurile.

Nu mai încapă îndoielă, că nu e vina trenurilor, ci nepriceperea conducătorilor lor. Că par'că anume alungă lumea dela trenuri la *autobuse*, în loc s' o știe atrage la tren.

Soarte de muncitori. Intr-o mină (baie) de că buni de lângă N. w York, au luat foc gazarii. In-dată s' a auzit o detunătură (bubuitură) mare și boltitura minel s' a crăpat și a căzut pe întindere de zece de metri, — îngropând sub

ruinele ei 150 de lucrători. Cu tot sprijinul dat în grabă, abia câțiva s' au mai găsit cu viață în ei sau pe jumătate morți, marea lor mulțime căzuse jertfă nenorocirii!

Dela Direcțiunea Liceului. Examenele particulare sesiunea Maiu, încep la 16 Maiu, iar ses. Iunie—Sept. la 1 Iunie orele 2 p. m. Sesiunea Maiu va dura 6 zile, Iunie 8 zile. Aron Demian, dir.

Tren lovit cu patri. Aproape de Roșiori, niște copii desmățați au dat cu pietri în tren, spărgând geamurile trenului. Din norocire călătorilor nu li s' a întâmplat nimic rău.

Cel mai mare vapor de războiu din lume îl are America. Lungimea un sfert de kilometru, lățimea 32 m. S' a lucrat la el în 5 ani de zile. Poartă greutatea la 35 mii de cară. Armata poate duce 1500 soldați; 9 tunuri, cari au gloanțe de-o jumătate metru și alte 164 tunuri de felurite mărimi. Puterea motoarelor cari mână vaporul e socotită cât la 45 mil de cai. A costat 7 miliarde lei, tocmai a treia parte din câți bani are țara noastră. Semne de pace, nu-i așa?

Tăiat de tren. In gara Cacica, un muncitor s' a urcat în tren, pe când era în mers, putând ajunge pe scară (pe treptele vagonului). La căsirea trenului din stație, l- a lunecat piciorul depe scară. Fîind prins între vagoane, a lunecat sub roate și tăiat.

Cine plătește dare după oi? Darea arândel după pământ așa zisă comercială, nu o plătesc decât aceia, cari trăesc mai mult după oterit, decât după pământ.

Cine știe ceva despre iubitul nostru frate Petru Pop fost soldat în armata austro-ungară, Reg. 62 Inf. Bat. I. Comp. 4. Plecat în 1914 cu primul marș spre Serbia, de unde nu a mai dat nici un semn de viață de prin Septembrie a aceluia an. Cine știe ceva despre el, rugăm a-ne face cunoscut pe adresa Frați Ioan și Dorofteiu Pop, comuna Budătelec, poșta Sănuhalu de Câmpie (Jud. Cluj).

O fiară, nu om, s' a aflat a fi un rus, servitorul unui cărciumar din Iași. Mergând într-o zi pe un drum, care ducea în satul Buciumi, a întâlnit un băiat, Gh. Călin. Fără nici o treabă și fără nici o vină, rusul a tăbărit asupra copilului și după ce la jefuit de haine, l- a venit poștă bestială, să ucidă el pe acest nevinovat, și prinzându-l, l- a spânzurat de un copac din apropierea drumului.

Cum însă băiatul nu murea repede, ucigașul a rupt o creangă din copac și făcând-o țepușă, l- a băgat-o pe gură, împingându-l-o în gât. Bietul băiat și a dat sufletul în chinurile cele mai grozave. Ucigașul a fost prins. Spune cu sângă rece și îndobitocit, că a luat numai hainele și 4 lei. — Câte nu-i dat omului să mai audă.

O nouă mașină de a stânge focul repede a făcut-o un francez. In curtea unei gări din Paris s' a aprins un automobil. In grabă s' a adus o mașină de aceasta nouă. S' a improșcat din ea un fel de apă gazoasă. Când au venit pompierii n' au mai avut ce face.

Un copil a turbat nu de mult, la Iași. Era în vârstă de 12-13 ani. Se plângea de mari dureri de cap,

Iar într-o zi se treziră cu el că s'ărea asupra trecătorilor, mușcându-l. Cu mare greutate a putut fi legat și trimis la spital, unde s'a dovedit că e turbat. Te miri unde l'a mușcat un câine turbat și el nu s'a lecut.

Cum te poți îmbogăți repede prin reclamă (prin vestirea făcută către lume prin gazete ori prin alt fel de tipărituri). Un crășmar din America nu prea avea mușterii. A tipărit hârtițe multe—multe, în care spunea că la el se află mâncările și beaurile cele mai bune, și mai ieftine. Aceste hârtii, cari l-au costat 160 mil, le a lipit timp de 6 săptămâni pe pereții caselor din oraș și a mai împărțit și așa din mână la trecători, — și în cele 6 săptămâni a câștigat 600 mil!

Anglia — cea mai bogată țară din lume — are trei părți din întreg pământul — a plătit din datorile de război ce le are în Ame-

rica, din 1919 până anul trecut 140 miliarde lei. Mai are încă de-a plăti vreo 60 de ani! Muiți bani a mai înghițit războiul cel mare. Capul le face, capul le trage. Noi Români, deși avem și noi datorile destul de grea din război, mulțumim lui Dumnezeu că ne-a ajutat să ne mărim țara cum n'a fost niciodată. Datoria ne-om plăti-o noi pe rând.

50 stângini lemne.

Diracțiunea Școalei de Arte și Meserii din Orăștie, invită domnii concurenți, ca să prezinte oferte până la 16 Mai a. c., pentru aprovizionarea școalei cu 50 stângini lemne de foc. (1079) 1-1

O garnitură de treerat

cu motor 6 H. P. de benzină, să vinde ieftin din cauza cumpărării unele mai mare. Este în stare bună și se poate vedea zilnic în o comună din apropierea Orăștiei. (1079) 1-2
Adresa la Redacția acestei foi.

„CUGIEREANA“

Institut de credit și de economii, societate pe acții în Cugir.

Prospect de emisiune.

În urma autorizării primite din partea adunării generale a acționarilor institutului de credit și de economii „Cugiereana“, ținută la 2 Mai 1926 în Cugir, precum și în urma aprobării Ministerului de Industrie și Comerț, dată pe baza avizului Comisiunii Speciale Economice prin decizia Nr. 23149/1927, comunicată de Inspectoratul Comercial, Timișoara cu Nr. 172/1927, subsemnatul Consiliu de Administrație, deschide prin aceasta subscripție pentru o nouă emisiune de acțiuni, în scopul sporirii capitalului societății de la Lei 50.000 — la Lei 1.000.000 —.

Noua emisiune se va face în următoarele condițiuni:

1. Acționarii vechi au dreptul să întregescă prin optare 1 acțiune veche de Lei 50 — la 1 acțiune nouă de nominal Lei 500 —, pe lângă plățirea sumei de Lei 400 — de 1 acțiune (restul de Lei 50 — de acțiune se întregeste din fondurile institutului).
2. Vechii acționari au dreptul să mai semneze pentru fiecare acțiune veche încă una acțiune de nominal Lei 500 — pe cursul de Lei 550 —.
3. Acțiunile rămase neoptate de acționarii vechi și rescumpărate de institut, conform punctului 5, se pot semnă tot de vechii acționari cu Lei 550 —.
4. Acțiunile semnate de neacționari se pot semnă cu cursul de Lei 600 —.
5. Acțiunile vechi de nominal Lei 50 —, cari nu se vor întregi la acțiuni noi de nominal 500 —, se vor rescumpăra de institut cu Lei 100 — de una acție veche.
6. Abateri dela condițiunea, ca acțiunile vechi să fie înregistrate pe proprietarul actului, se admit numai erezilor, cari vor dovedi, că proprietarul vechiu a repesat, că ei sunt îndreptățiți a moșteni acțiunile vechi, înregistrate pe numele decedatului, și că s'a deschis procedura de ereditare, dar nu s'a terminat. Această excepțiune însă se poate admite numai până la terminul fixat pentru anunțarea opțiunilor. Astfel de acții însă se vor elibera îndreptățiților numai după predarea judecătorească a eredității.
7. În conformitate cu hotărîrea Consiliului de Administrație, pentru plata acțiunilor se fixează următoarele date:

Acțiunile de sub punct 1:

- Rata I. de Lei 100 — la semnarea acțiunilor până la 30 Iunie a. c.
- „ II. „ „ 100 — „ „ 30 Septembrie a. c.
- „ III. „ „ 200 — „ „ 30 Noembrie a. c.

Pentru acțiunile de sub punct 2:

- Rata I. de Lei 150 — la semnarea acțiunilor, până la 30 Iunie a. c.
- „ II. „ „ 200 — „ „ 30 Septembrie a. c.
- „ III. „ „ 200 — „ „ 30 Noembrie a. c.

La acțiunile semnate de neacționari se va înca la rata I. cu Lei 50 — mai mult.

8. La subscripții sunt a se prezenta acțiunile vechi împreună cu coatele de cupoane, și se vor libera deocamdată în schimb certificate provizorii.

9. Acțiunile noi se vor emite cu nominalul de Lei 500 —.

10. Acționarii, după vărsăminte vor beneficia de 14% dobândă pentru anul 1927, și vor avea să plătească 18% după ratele restante.

11. Față cu acționarii cari nu vor achita ratele la termen, se vor aplica dispozițiile §§-lor 11 și 12 din statute.

12. Repartizarea acțiunilor noi se va face din partea Consiliului de Administrație, aând dreptul a primi sau respinge pe noii acționari, fără a fi obligat a motivă.

13. Sumele vărsate în contul acțiunilor subscrise în senzul punctului 4 al prospectului, pe cari Consiliul de Administrație nu le-ar putea admite, se vor restitui subscribitorilor, fără dobândă.

14. Ca loc de subscripție se designează banca „Cugiereana“ în Cugir. Subscripțiile sunt a se face în zilele de Luni și Sâmbătă a fiecărei săptămâni. (1068) 1-1

Cugir, la 10 Aprilie 1927.

Diracțiunea.

Teasc de oleiu,

de fer, cu tot ce se înne de el, — e de vânzare la subscrisa: Maria Lup, Sereca, p. Orăștie. (1078) 1-1

De vânzare: o mașină de treerat și un teasc de oleiu foarte bune, aproape nou, — una moară de măcinat pășai și semințe de bosteni, precum și butoase de fer pentru benzină — sunt de vânzare la: ILIE LIGESCU, Orăștie 1077 1-3

Calfă de brutar

caut pentru brutăria mea. Plata după învalală. Dan Anghel, brutar și franzelar Gaoagiu-de-Jos. 1076 1-2

Casă de vânzare

în Orăștie, Str. Mihai Viteazul (Drumul Jării) nr. 54, e de vânzare. Informații în casă. 1075 1-1

O moară de apă

pe Strei, cu 1 piatră, e urgent de vânzare, pentru cauze familiare, în comuna Galști n. p. Pui (j. Huned). Informații la: Matei Stöckel, (1068) 3-3 în gara Pui (j. Huned).

De vânzare:

o Mașină de treerat de 4 P. H., în stare bună, la: Karol Kövér Băcăinți, p. Sibiu. (1067) 3-3

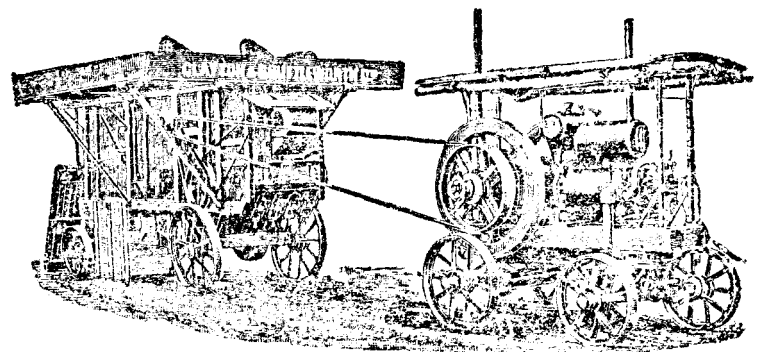
Calfă de cojocar

găneșta aplicare îndată la subscrisul. Condiție stabilă. Nicolae Buta (1073) 2-2 m. cojocar, Hunedoara.

CAROL KÖNIG

Zugrăvitor de case, în Orăștie, Piața Târgului de fân No. 3, — lucrează cu prețuri solide, serviciul cel mai mulțumitor. (1040) 5-6

CAROL F. JIKELI Alba-Iulia și Sibiu.

Reprezentanța vestitei fabrici: Hofherr-Schranz, Clayton-Schuttlworth din Viena. Livrează toate articolele agricole și mai ales motoare cu mașini de treerat, în diferite mărimi. Prețurile și condițiile se dau la cerere.

Beția

Cine voește a scăpa de patima aceasta uricioasă, să întrebunțeze „Antibetunul Verțes“, scutit legal, preparat de mult încercat, care degustă bețivul de beauri spirtuoase. Fiind fără gust, se poate da pățimașului fără știrea sa. Mil și mil de scrisori de recunostință. 2 flacoane 360 lei prin ramburs. — Spese postale și ambalaj în regie proprie. —

Farmacia la „VULTURUL ALB“ Nr. 33, Lugoj, Banat.

Bolnavii de PLĂMÂNI astmatici bolnavi de pept scrofuleși anemici săraci de sânge și a biții

afiă mult dorita ușurare a suferințelor lor prin SIROPUL VERTEȘ 4 sticle 540 lei prin ramburs.